

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- שומע עניני
- סדרת ועזר וח
- תהפכות
- סביבות
- ימי בן העצרים - מלח
- ומלח
- ימים נוראים
- תהפכות
- תהפכות
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- כעניני צעות התמיכיות
- שמקדש
- תהמו ומסר
- שיר העירום
- שבת קודש
- מידת הבטחון
- עניני שביק
- ענינים בשיט ונהלה
- רביאית חי' - נמארי
- מנאג באמנות-ח
- רבאית חי' - נל
- קל-תולדות
- רבאית חי' - דגא-וידו
- שנות חי' - שנה-בשלח
- שנות חי' - אמרי מנאג
- תירו-משפטים
- שנות חי' - תירו-מקוד
- ויקרא חי' - ויקרא-מצוד
- במדבר חי' - במדבר-שלח
- במדבר חי' ב קורח-מטעי

ניתן להשיג: mechonbenmelech@gmail.com

בארה"ב ניתן להשיג: sales@yefenbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת ויחי תשפ"א
גליון מס' 138

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מרן רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת ויחי

ויאמר השבעה לי, וישבע לו, וישתחו ישראל על ראש המטה (מז, לא)

וברשי" ו'ישתחו ישראל - תעלא בעידינה סגיד ליה. על ראש המיטה - הפך עצמו לצד השכינה, מאן אמרו שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה, דבר אחר על ראש המיטה, על שהיתה מיטתו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי יוסף מלך הוא, ועוד שנשבה לבין הגוים והרי הוא עומד בצדקו'.

נתפרשו בדברי רש"י שלשה ביאורים בטעם ההשתחוואה של יעקב על ראש המיטה. האחד שהשתחוואה ליוסף, מכיוון שהיה מלך, כפי המימרא 'תעלא בעידינה סגיד ליה'. ועוד פירש שהשתחוואה לשכינה שהיא למראשותיו של חולה. ועוד פירש שהיתה זו השתחוואה בגדר הודאה לה' על זה שמיטתו שלימה.

ולפי כל הפירושים יש לתמוה מדוע היתה השתחוואה זו דווקא בעת הזאת, לאחר שנשבע יוסף והבטיחו שיעלה ויקברנו בארץ. ויתירה מזו הדבר נאמר בפסוק אחד, ובפשטות נראה שהוא כהמשך ומענה לשבועתו של יוסף.

בגליון

פרשת ויחי

ביאורי פסוקים עמוד 1

היכל השבת

ברוך א-ל עליון אשר נתן מנוחה עמוד 8

חכמה ומוסר

יוסיף דעת יוסיף מאבוב עמוד 10

מרגם השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתינו האי גברא רבה ויקירא, תומך תורה, איש חמודות ורב תבונות, מגדולי תומכי מכוננו

הרה"ח ר' **יחיאל יהושע פרוש** שליט"א
לרגל הולדת הבן

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להנצחת ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' 'צוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים לאור
כל גנזי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למען השם
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המשימה המיטת הורה
- ספרים
- על הש"ס
- ספר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- ספר
- אמונה ומסחר
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרימים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354
מיתוגיה מכון

סניפים 14 מקות מנוחה

עבודת המענה בבתי מוסד
לשמוך סיקוריו רבני
מחולקים לפי נושאים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת בבתי התלמידים

מלשון התקלה: 054-8422488
כתובת איתם ישראל 1/9
מזר עילית
קמנדה מוכנה לפי סניף 46
לתיאור האריות
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו צוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מום

על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

שתחוו לו, וכמו שאמר לו יעקב שם - 'הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה' (לז, ט). ולא מצינו עד כה שהשתחוהו יעקב ליוסף. [ואם כן בוודאי שגם לפי הפירושים הנוספים, אין הכוונה להוציא מידי הביאור שהשתחוהו ליוסף, אלא כוונתם שנכלל במעשהו כוונה נוספת של השתחוואה לשכינה].

ואמנם צריך להבין מה הטעם שלא השתחוהו עד עתה ליוסף, אחר קרוב לשבע עשרה שנה שנמצא עמו במצרים, ומה התחדש לו עתה שמצא לנכון להשתחוות לו.

והנה יש לעיין מה טעם הוצרך יעקב להשיע את יוסף שלא יקברנו במצרים, ומדוע לא היה לו די בבקשה לבד, ולכאורה אינו דבר כבד לעשותו עבור משנה למלך המושל בכל הארץ.

אמנם באמת אנו מוצאים שהוצרך יוסף לבקש על כך מפרעה בבקשה מיוחדת - 'וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר, אם נא מצאתי חן בעיניכם, דברו נא באזני פרעה לאמר. אבי השביעני לאמר, הנה אנכי מת, בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני, ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה' (ד-ה, ט). הרי שהוצרך לדבר תחנונים על כך, ולהזכיר את שבועת אביו, ואף פרעה התיר לו רק מטעם זה כמו שאמר שם - 'ויאמר פרעה עלה וקבור את אביך כאשר השביעך' (ג, ט).

ונראה דהיינו משום שדבר זה הוא זלזול בכבודו של מצרים, שאין יאה לו להיקבר באדמתה והוא מבקש להיקבר בארץ אחרת. ובפרט אדם נכבד כזה שהוא אביו של יוסף המושל בכל ארץ מצרים, בוודאי שכבודה של ארץ מצרים שייקבר שם, והארץ תשתבח ותתפאר במקום קבורתו. ועל כן הוקשה הדבר בעיני פרעה, ואף יוסף חשש לבקש דבר זה מפרעה, שבוודאי הביט על דבר זה בעין רעה שיש בזה קצת בגידה במצרים, והוצרך לבקש בתחנונים ולהזכיר את השבועה.

ומטעם זה גופא אכן השיעו יעקב ליוסף, שמכיוון שהוא מלך ומושל במצרים, חשש שיש צד שיהיה יוסף נאמן לארץ זו, ולא יחלל את כבודו, ואף שבוודאי לא חשד בו שמצד עצמו יעדיף את כבוד

מצרים, אולם מובן שפרעה ואנשי מצרים מצפים ממנו לנאמנות כזאת, ולכן השיעו שיעדיף את רצונו של יעקב על פני כבודה של מצרים, ואכן נשבע יוסף על כך ללא היסוס ופקפוק, ונמצא ששבועה זו היתה אכן דבר גדול מצד יוסף, שנכלל בזה שהוא מוכן לסכן את כבודו וכל מעמדו עבור בקשת אביו, והוכיח בזה שהוא נאמן לבית אביו יותר מכל מלכותו במצרים.

ובזה יבואר מה שתמהנו מדוע לא השתחוהו יעקב לפניו עד כה, וכאן מצא את המקום להשתחוות. ועל פי הדברים הללו מיושב היטב, כי עד עתה לא עלה בידו לבוחרו ולנסותו עד היכן מגיעה דרגת צדקתו ונאמנותו לדרך בית אביו, ולא היה יודע אם הוא שלם לגמרי במדריגתו כראוי לבן יעקב. ובשעה זו נוכח לראות שיוסף אכן נאמן לבית אביו עד לאחת, עד שרצון אביו נחשב בעיניו יותר ממלכותו, וקבע את הדבר בשבועה איתנה.

ובזה מתבאר כי לפי פשוטו השתחוהו ליוסף מצד מלכותו, אלא שעד עתה נמנע מזה, ועכשיו נעשה הדבר כשר לפניו.

ומה שפירש רש"י שבעומק מרומז שהשתחוהו לשכינה שהשכינה מראשותיו של חולה, נראה שהוא מעין הפשט האמור, כלומר שעתה שראה את שלימות צדקתו של יוסף, נתברר לו שאכן השכינה שוכנת למראשותיו.

* * *

ויאמר יעקב אל יוסף א-ל ש-די נראה אלי בלזו בארץ כנען, ויברך אותי. ויאמר אלי הנני מפרך והרביתיך, ונתתיך לקהל עמים, ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם. ועתה שני בניך, הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך מצרימה, לי הם, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מח, ג-ה)

בפרשה זו מעלה יעקב את מעמדם של אפרים ומנשה בני יוסף, וקובע שיהיו נחשבים לו כראובן ושמעון. כלומר, שלא יהא מעמדם כשתי 'משפחות' הנכללים בשבט יוסף, אלא כשני 'שבטים' מיוחדים לעצמם, וינחלו נחלה נפרדת בארץ. אולם בראש דבריו מקדים יעקב הקדמה ארוכה, בה הוא מפרש

1. ומצינו כגון זה אצל יעקב כאשר השתחוהו (להבדיל) לעשיו אחיו, ואמרו בזוהר (ח"א קעא ע"ב) שכוונתו היתה לשכינה.

וכדרך שעמים נפרדים זקוקים לארצות נפרדות כדי להנהיג את אורח חייהם, בשל היותם בעלי תרבויות שונות, כך גם שבטי ישראל, הגם שכולם בני עם אחד ואכן חולקים ארץ אחת, בכל זאת בשל היותם 'שבטים' שונים ומיוחדים זה מזה, זקוקים הם במסגרת העם והארץ עצמה, לנחול חלקי ארץ נפרדים, בהם יצלח בידם לקיים את אורח חייהם ומילוי תעודתם כיאות.

הנה כי כן, לאור הבטחת ה' ליעקב להקים ממנו 'קהל עמים', הרי מעתה מתחייבת נתינת ארץ מיוחדת לכל עם ועם בפני עצמו, ואם כן חלוקת הארץ לשבטים אינה דומה לחלוקת יורשים היושבים בנחלה אחת, אלא כעין ארצות שונות הניתנות לעמים שונים, כאשר כל נחלה נחשבת כמתנה מיוחדת מאת ה'. וזהו פשרה של כפילות נתינה זו, לומר כי נתינת הארץ לבני ישראל אינה נובעת רק מכוח נתינתה ליעקב אביהם, אלא כל שבט ושבט חלקו ניתן לו במתנה ישירה מאת ה'.

והוא אשר מקדים יעקב ומזכיר כאן בהדגשה יתירה, כי מאחר שהקב"ה נראה אלי ויברך אותי - 'ויאמר אלי הנני מפרך והרבייתך ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחרריך' [כאן אין יעקב מזכיר את הנתינה לו, אלא מדגיש רק את הנתינה לזרעו], ואשר לפיכך ראויים כל אחד ואחד מבני הנחלה משלו במתנה ישירה מאת ה', לאור זאת, הנני מברך את מנשה ואפרים שיהיו אף הם 'עמים' נפרדים בקהל עמים זה, ואשר לכן יהיו זכאים לנחלה מיוחדת בארץ. ומאותו הטעם והענין שראובן ושמעון נבדלים בזכויותיהם לרשת כל אחד את חלקו בפני עצמו, כך יבדלו גם מנשה ואפרים זה מזה, ויירשו כל אחד נחלה לעצמו בין שאר שבטי ישראל.

* * *

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א)

בפסוקים הבאים מברך יעקב את בניו בברכות הצלחה ושפע, כדרך האב המברך את בניו לפני מותו, וכפי שמסכם הכתוב בסוף הברכות 'כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, וזאת אשר דיבר להם אביהם ויברך אותם, איש אשר כברכתו ברך אותם' (מט, כח). הרי שדבריו אלו של יעקב היו דברי ברכה, וצריך להבין מדוע לא פתח בכותרת דבריו שהוא בא לברכם, אלא

ליוסף את לשון הברכה שניתנה לו בלוז בארץ כנען, אשר הבטיחו ה' לעשותו לקהל עמים, ולתת לזרעו את הארץ אחוזת עולם. 'ועתה' - משמע לאור הדברים האלה - 'שני בניך הנולדים לך וגו' אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי'. ויש להבין מה טיבה של הקדמה זו, ומה הנחיצות באריכות הדברים שבה, אשר דווקא על יסודם ראה יעקב לנכון להעלות את מעמד אפרים ומנשה לדרגת שני שבטים.

ועיין רש"י שדקדק בזה ופירש על פי מדרשו - 'ונתתיך לקהל עמים - בשרני שעתידים לצאת ממני עוד קהל עמים, ואף על פי שאמר לי גוי וקהל גוים, גוי אמר לי על בנימין, קהל גוים הרי שנים לבד מבנימין, ושוב לא נולד לי בן, למדני שעתיד אחד משבטי ליחלק, ועתה, אותה מתנה אני נותן לך'.

ובכדי לעמוד על פשוטם של דברים, יש לדקדק בדברי ההבטחה עצמה שאותה מזכיר יעקב כאן, הלא היא בפרשת וישלח - 'ויאמר לו אלקים אני א-ל ש-די, פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך, ומלכים מחלצין יצאו, ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק, לך אתננה, ולזרעך אחרריך אתן את הארץ' (לה, יא-ב).

וכבר עמדנו שם במקומו על כך, כי בהבטחה זו שינה הכתוב ממטבע לשונו, כי בכל מקום שהובטחה הארץ לאבות, נאמרה רק 'נתינה' אחת, להם ולזרעם אחריהם, כשהבנים נטפלים אל האבות לנחול את הארץ מכוח היותם זרעם. 'יצאת מן הכלל היא הבטחה זו, שבה כפל הכתוב והזכיר שתי נתינות בזו אחר זו, נתינה אחת ליעקב - 'לך אתננה', ונתינה נוספת לזרעו - 'ולזרעך אחרריך אתן את הארץ'.

והדברים צריכים ביאור רב, לשם מה הוצרכה כפילות זו ומה בא הדבר ללמדנו, והלא לכאורה מאחר שניתנה הארץ ליעקב, הרי כבר מובטחת ועומדת היא לבניו אחריו. והיה די בנתינת הארץ ליעקב לבדו, והיו בניו נכללים בנחלתו. כדרך שכל אב מוריש את נחלתו לבניו, וכדרך שבני יעקב עצמם עתידים להוריש את נחלתם בארץ לזרעם אחריהם [ועיין אור-החיים שם מש"כ בזה].

ונראה הביאור בזה, כי נתינה מחודשת זו לזרעו של יעקב, הינה המשך וענין אחד לראשית הברכה 'גוי וקהל גוים יהיה ממך'. וכפי שנתבאר שם 'גוי וקהל גוים' משמעותו היא 'עם אחד' המורכב מעמים שונים, כאשר כל שבט ושבט ייחודו וסגולתו עמו,

אמר רק 'ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', דהיינו שעומד לגלות להם נבואת העתידות.

ונראה, כי הקדמת דברים זו של יעקב אכן מוסבת על הברכות שבא לברך אותם, אלא שברכות אלו לא היו ברכות גרידא כדרך האב המאחל לבניו את כל הטובות שבעולם, שהרי כל אחד מהשבטים נתברך כל אחד בברכה שונה מחברו, ומכך למדים אנו שהיה כאן ענין מיוחד אשר כפי שחותמת הפרשה 'איש אשר כברכתו ברך אותם', שכל אחד ואחד זכה בברכה המיוחדת לו לפי טבעו ותכלית חייו, התואמת את תכונתו והלך נפשו.

וכבר ביארנו לעיל שחלוקת עם ישראל לשנים עשר שבטים, אשר קראו הקב"ה 'קהל עמים', לא נקראו 'עמים' בשם גרידא, אלא הם שנים עשר פלגים בעלי גוונים שונים, אשר לכל אחד מהם סגולות מיוחדות לפי סגנונו והלך נפשו, עד אשר ראוי להגדיר כל אחד מהם כ'עם' בפני עצמו.

והנה ברוח קדשו עמד יעקב על תכונת השבט ונקודת ייחודיותו ומעלתו. ובדבריו אלו של יעקב היתה הקביעה וההכרעה לייעודו ותפקידו של כל אחד מהשבטים, ונתינת חלקו של כל אחד בבנין הכללי של האומה, כגון: יהודה - מלכות, זבולון - סחורה והליכת ימים, יששכר - יגיעת התורה, דן - מלחמה באויבים, וכו'.

אמנם עיקר מטרתו של יעקב בשעה זו היתה לברכם ולהעניק להם ברכה שכל אחד מהם יצליח בתחומו ובחלק המיועד לו, ויפיק את כוחותיו באופן הנעלה והמוצלח ביותר.

ובדרך הפשט, מה שאמר 'ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', אין הכוונה ב'אחרית הימים', דווקא לסוף ימי העולם, אלא כל תקופה הבאה כעבור זמן רב נקרא 'אחרית הימים', כלומר 'לאחר ימים רבים' (עיין דעת זקנים מבעלי התוספות).

והנה בברכותיו אלו היה משום נבואה והגדת העתידות, שבהם התנבא יעקב כיצד תתקיים ותתבטא מעלתו המיוחדת של כל אחד מבניו - בדורותיו הבאים אחריו, ואיך ימצא כל אחד את מעמדו ותפקידו הראוי לו מצד מעלתו וסגולתו, לאחר היציאה מגלות מצרים ובעת ביאתם לארץ, כאשר יקום מזרע השבטים עם גדול ורב וינחלו את הארץ לשבטיהם. ובברכתו הוסיף

ובירך אותם להצלחת דרכיהם הללו, אשר סגולותיו המיוחדות של כל אחד מהם יתקיימו בצורה מעולה ומושלמת.

והנה ברכות יעקב ביטאו את טבע השבט כולו, עד כדי כך שכל בני השבט לדורותיהם היו מצויינים בתכונות אלו, וכגון כאשר ברך יעקב את יהודה בברכת המלכות, משמעות הדבר שכל השבט ראוי למלכות בדומה ליהודה עצמו, כיון שיש בבני שבט זה תכונות של חשיבות וגבורה וענווה, ושרשים אלו הם אופי חיים המושרש בטבע מלידה, וגם תלוי בתרבות וחינוך והשקפה. ועל דרך זה הוא בכל השבטים בהתאם לברכתם, עד כדי כך שחכמי ישראל בעומק תבונתם היה בהם הכח להבחין לפי זה מאיזה שבט מוצאו של האדם.

וכדאיאתא בגמרא - 'ההוא דאמר דונו דיני, אמרי שמע מינה מדן קאתי דכתיב 'דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל'. ההוא דהוה קא אזיל ואמר אכיף ימא אסיסני ביראתא, בדקו ואשכחוהו דמזבולון קאתי דכתיב 'זבולון לחוף ימים ישכון' (פסחים ד.). ועיין ברש"י שם.

ואפילו ענייני השפע שקבע יעקב בברכתו לכל אחד מהשבטים יש לו משמעות לתכונות וכוחות הנפש, דוגמת מה שאמרו בגמרא - 'וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה, מאי שנא תקועה, אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בהן, תנו רבנן 'וטובל בשמן רגלו' (דברים לג, כד) זה חלקו של אשר שמושך שמן כמעייין' (מנחות פה:).

ויש להתבונן היטב בברכת כל אחד מהשבטים, וללמוד ממנה מהי המעלה והתכונה הגלומה בברכה המיוחדת שהעניק לו יעקב אבינו, וכיצד משמשת ברכה זו את התכונות והמעלות של אותו השבט.

* * *

ראובן בכורי אתה, כוחי וראשית אוני, יתר שאת ויתר עזו (מט, ג)

ובתרגום פירש 'יתר שאת ויתר עז' - 'הוה חזי למסב תלתא חולקין בכירותא כהונתא ומלכותא'.

וברש"י - 'יתר שאת - ראוי היית להיות יתר על אחיך בכהונה לשון נשיאות כפים, 'יתר עז - במלכות, כמו (שמואל א' ב, ז) ויתן עוז למלכו'.

ובכתוב בדברי הימים נתפרש דבר זה ביתר פירוט

- 'בני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור, ובחללו יצועי אביו ניתנה בכורתו לבני יוסף בן ישראל, ולא להתייחש לבכורה, כי יהודה גבר באחיו ולנגיד ממנו, והבכורה ליוסף' (דברי הימים א' ה, א-ב).

וצריך לבאר כוונת הדברים בסוף הפסוק - 'ולא להתייחש לבכורה, כי יהודה גבר באחיו ולנגיד ממנו, והבכורה ליוסף'.

ונראה פירושו, כי הנה מבואר כאן שהבכורה כוללת מעיקרה שלושה עניינים, וכולם נלקחו מראובן ונתחלקו בין אחיו האחרים, יוסף נטל את הבכורה - לגבי חלוקת שני השבטים וחלק הנחלה בארץ, ויהודה נטל את המלכות, ולוי נטל את הכהונה.

ונראה שעל זה אמר הכתוב כי הבכורה ניתנה ליוסף אולם 'לא להתייחש לבכורה', כלומר שאם היה גם יוסף 'מתייחש לבכורה' ונעשה בכור בפועל לכל גדרי בכורה, היה מקבל גם את שאר הדברים שניתנם לבכור דהיינו כהונה ומלכות. כי הבכור זוכה גם בכהונה ובמלכות עבור עצם בכורתו, גם אם יש בנים שראויים ממנו. ורק אם יש חטא וסיבה ליטול זאת ממנו, אז יש מקום שהאב יעביר אותו מהם, ולכן אם היה יוסף זוכה בעצם הבכורה היה נכלל בזה גם הכהונה והמלכות.

ועל זה בא הכתוב לומר שאת המציאות של הבכורה 'להתייחש', זאת אי אפשר להעביר, רק את המתנות הכלולות בזה, ולכן לקח יוסף רק את מתנת הבכורה לגבי 'פי שניים' בשבטים ובנחלה, שהעביר זאת יעקב לבכור האחר שהוא החביב, אבל כהונה ומלכות אף שניטל מראובן הבכור, לא נטל אותם יוסף אלא ניתן להמתאים. והיינו מה שמסיים הכתוב שם שמכיון ש'לא להתייחש לבכורה' על כן 'יהודה גבר באחיו', דהיינו לענין המלכות, ורק 'הבכורה ליוסף'.

והנה לגבי המלכות שניטלה מראובן קבע יעקב בהמשך הברכות, שהיא תינתן ליהודה בברכתו - 'לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו' (מט, ט). אולם הכהונה והלוויה אף שנתפרש כאן שניטלה מראובן, לא נתפרש בברכות יעקב נתינתה ללוי, וצריך לדעת הטעם מדוע לא השלים יעקב את דברו לתת גם את הכהונה לשבט אשר נבחר במקום ראובן, שבט לוי.

ונראה לבאר על פי האמור שכאשר המעלות כבר

אינן שייכות לבכור, הם ניתנות למי שיש בו תכונות המתאימות למעלות אלו, ולגבי המלכות הבחין יעקב שאצל יהודה ישנם התכונות המתאימות למעלת המלכות, בגבורתו ותוקף יושרו ומשפטו, ותכונות אלו המוטבעות בו הם התכונות שישכנו בכל שבטו וצאצאיו, ועל כן קבע שהמלכות תהיה משבטו.

אמנם ענין הכהונה והשירות לה', אין די בזה בתכונות נפש מיוחדות, אלא בכדי להיות ראויים לכהונה, צריך להתנסות ולהיבחן במעשים ולהוכיח מסירות ונאמנות לה'. וכפי שהיה בבחירת שבט לוי שנבחרו לתפקידם בעת שהוכיחו את עצמם במבחן חטא העגל, ששבט לוי היה השבט היחיד שכל בני השבט לא נכשלו בחטא, וכמו שאמר משה בברכתו - 'וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך אשר ניסיתו במסה תריבהו על מי מריבה. האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו' (דברים לג, ט). ועל כן לא היה מקום שיעקב יציין זאת בברכתו, מאחר שלא היה הדבר תלוי בתכונות בלבד, אלא תלוי בעמידה בניסיון ובהוכחת נאמנות לה' בפועל.

ועוד יש לומר, שענין הכהונה שהוא ענין של קדושה עליונה, אינו מבוסס על תכונת נפש או מדרגת האדם, אלא הוא מתנה ובחירה מאת ה', וכמו שכתוב - 'בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו, ואת אשר יבחר בו יקריב אליו' (במדבר טז, ה). וכתוב - 'ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים, הוא ובניו עד עולם, להקטיר לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד עולם' (דברי הימים א' כג, יג). ולזה אין מועיל לאדם כל המעלות הטובות אם לא יבחר בו ה', וזה אינו שייך לברכתו של יעקב, כי לא מאתו הוא לחלוק כהונה, אלא הוא ברצון ה' בלבד אשר בחר את אשר ישא חן בעיניו. וכדכתיב - 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך' (תהילים סה, ה). ובמדרש - 'ואתה הקרב אליך הה"ד 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך', אמר רבי יצחק משל לאוהבו של מלך וכו', כך אהרן היה שווה לכל ישראל ועשאו הקדוש ברוך הוא כהן גדול, ואמר לו 'ומן המקדש לא יצא', ואכל מותריו של הקב"ה, שנאמר 'הגותרת מן המנחה' (שמו"ר לז, ג).

עוד נראה בפשטות, שהרי לפי הראוי מעיקרו

שאמר לעיל 'שתחוו לך בני אביך'. והנה בברכת יצחק ליעקב גם כן ברכו בלשון דומה 'הוי גביר לאחיך, ישתחוו לך בני אמך' (לעיל כז, כט).

אולם ביחס לברכה על אומות העולם שינה יעקב בסגנון ברכתו מברכת אביו, כי יצחק ברך את יעקב 'יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים', ואילו בברכת יעקב את יהודה, אמר 'ולו יקהת עמים'.

ונראה הטעם בזה, כי אחר שיעקב נתברך בברכת 'יעבדוך עמים', הרי ניתנה הברכה לכל שבטי ישראל היוצאים ממנו, ומן הנמנע הוא להעבירה ולתתה לשבט אחד בלבד, ובהכרח יתקיים 'יעבדוך עמים' אצל כל השבטים. וכמו שנתבאר הדבר בנביאים - 'והיו מלכים אומניים ושרותיהם מיניקותייך, אפיים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילככו' (ישעיה מט, כג). 'ובנו בני נכר חומותייך ומלכיהם ישרתונך' (שם ס, י), 'ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובני נכר איכריכם וכורמיכם' (שם סא, ה).

לפיכך לא נתברך יהודה אלא במעמד של מלכות ומשפט על העמים, והוא שנאמר על מלך המשיח 'והלכו גוים רבים, ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלוקי יעקב ויורנו מדרכיו, ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם, ושפט בין עמים רבים והוכיח לגוים עצומים' (מייכה ד, ב-ד).

חלק ונחלה משום שה' הוא נחלתו, והיה קודש לה' בהתאם לתכונתו. ואכן פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן קינא קנאת ה' עבור הענין של קדושת ישראל, וכן החשמונאים נלחמו עבור קדושת ישראל, משום שהיוונים פגעו בקדושת ישראל וטימאו את בנותיהם. משום שזהו עניינו של שבט לוי להילחם עבור קדושת ישראל.

ונראה שמה שאמר 'אחלקם ביעקב' הוא כנגד שבט שמעון, וכמו שכתב רש"י שיהיו מלמדי תינוקות ללמוד תורה לישראל. ולכן נקט בזה שם 'יעקב' שהוא כנגד פשוטי העם, הנוקקים לסיוע ללמדם תורה. וכמו כן אתי שפיר לשון משמעות 'אחלקם' דהיינו שנתחלקו וניתנו לישראל לצורך העם [על דרך 'ויחלק לכל העם וגו' חלת לחם אחת ואשפר אחד' (שמואל ב' ו, יט)].

ומה שאמר 'ואפיצם בישראל' הוא כנגד שבט לוי, שיתפזרו בכל ישראל לקבל תרומות ומעשרות, ובה נקט 'בישראל' כי הכהונה והלוויה היא חשיבות ומעלה שזכה בה שבט לוי, ולכן נקט בשם 'ישראל' שהוא כנגד המעלה הנכבדה שבעם ישראל. ונקט לשון 'אפיצם' שהוא פיזור לצורך עצמם.

* * *

לא יסור שבט מיהודה, ומחוקק מבין רגליו, עד כי יבוא שילה ולו יקהת עמים (מט, י)

כאן נתן ליהודה את המלכות על ישראל, והוא מה

היכל השבת

ברוך א-ל עליון אשר נתן מנוחה

השבת, שהיא העבודה היסודית והשורשית בחובותינו כלפי ה'.

ונראה שזה הטעם שבפרשת 'מועדי ה' - מקראי קודש' שבפרשת אמור, נאמר בכל המועדים 'הקרבתם אשה לה' מלבד יום השבת שלא נזכר בו הקרבת אשה, דהיינו משום שביום השבת, עצם עשיית יום השביעי ליום שבייתה היא קידושו של היום השביעי וזהו 'קריאתו קודש'. וכלשון הפסוק שם - וביום השביעי שבת שבתון מקרא קודש כל מלאכה לא תעשו (ויקרא כג, ג).

השומר שבת הבן עם הבת, לא-ל ירצו כמנוחה על מחבת

השביתה היא עבודת היום של השבת, כלומר, שהמנוחה בשבת אין היא רק מצוה ממצוות היום אלא המנוחה היא 'עבודת היום', והיא היא עבודתינו לה' ביום זה.

ונעלית עבודה זו של מנוחת השבת, יתר על עבודת הקרבנות שבמקדש, וביארנו (בספר 'בן מלך' שבת קודש' מאמר א) שזה הטעם דמכלל העבודות שאנו עושים לה' לא נזכרה בעשרת הדברות אלא עבודת

העליון והתחתון והאזור והחלוק. וזה דרגה יותר נעלית, דהיינו שבשבת לא זו בלבד שנחשב היהודי ככהן גדול, אלא הוא כמו בעת שנכנס לפני ולפנים.

מלבושים נאים וצחים באים גם לכבוד הנשמה יתירה, שהיא תוספת נשמה באדם שעל ידה מתגלה צלם האלוקים שבו, ולכן לובשים בגדים נאים ומלובנים, בחינת 'הסירו הבגדים הצואים והלבש אותך מחלצות', וכמו מלאכי השרת, כדאיתא ברש"י (קידושין עב). - **לבושים לבנים ועטופים כמלאכי השרת דכתיב והאיש לבוש הבדים וכו', ובמסכת נדרים נמי אמרינן מאן מלאכי השרת, רבנן, ואמאי קרי להו מלאכי השרת, משום דמצויינין כמלאכי השרת במלבושים נאים.**

והנה איתא בחז"ל על הפסוק 'כתנות עור', שבתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב 'כתנות אור' (בר"כ, יב). והיינו שלפני שנפגם האדם בחטא היה לו מעטה של קרני הוד מרוב הארת נשמתו. ובשבת קודש שזוכים לנשמה יתירה משתייכים לבחינה זו, ומבטאים ענין זה בבגדי שבת. וכן איתא בתיקוני זוהר שבשבת מתלבשין הנשמות בכתנות אור (הקדמת התיקוני זוהר מובא באגרא דפרקא אות ק"ז, ועיין של"ה מסכת שבת פרק נר מצוה אות סז, וב'פרי צדיק' קונטרס 'קדושת שבת' מאמר ה אות ו).

ואם יצא חובת היום אשרי לו, אל א-ל אדון מחוללו מנחה היא שלוחה

הנה בסדר העולם הטבעי, ימיו של האדם נתונים לעצמו לעסוק בהם בכל צרכיו, וכמו שכתוב 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. וגם אדם ישר דרך המכיר כי הכל ניתן מאת ה', אזי הוא מודה ומשבח על כל הטוב שניתן לו, ואף עובד את ה' ומביא קרבנות לשמים כאות תודה וביטוי הכרה שהכל מאתו יתברך. אולם עדיין עצם סדר החיים נתון לו עבור עצמו כבחירתו, כאשר מטרתו בכל עיסוקיו הוא להשיג את צרכיו ורצונותיו.

אמנם מעם ישראל התחדשה תביעה נשגבה, שימסרו יום מחייהם אשר יהיה נתון לגמרי להקב"ה. וזהו יום השבת, אשר בו האדם כולו קודש לה', כנאמר 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלוקיך, לא תעשה כל מלאכה' (שמות כ, ח-י). והנה עבודת ה' וקיום המצוות שעוסק בהן איש

והיינו מה שתיקנו חז"ל בתפילות שבת - 'רצה במנוחתנו'. כלומר שעצם המנוחה הוא עבודת ה' של יום זה, שמבקשים עליה שתהיה רצויה לפניו, כשם שמבקשים רצה בסיום כל תפילה. [וכן ביקשו במקדש אחר הקרבת הקרבנות כדאיתא ברמב"ם (תמידין ומוספין פ"ה ה"ד)]. והנה ביום טוב אין אומרים 'רצה בשמחתנו' או בשביתתנו, כי השמחה ביום טוב וכן השביתה בו, הם 'מצוות היום', ואינם 'עבודת היום', שעבודת ה' ביום טוב הם הקרבנות, מה שאין כן בשבת, ש'המנוחה' היא עצמה עבודת היום. והיא נרצית לפני ה' כקרבן וכמנחה.

במלבושי כבוד זבח משפחה

המצוה ללבוש בשבת בגדים מיוחדים - 'בגדי שבת', בפשטות הוא ענין של כבוד שבת, כדאמרו בגמרא - וכבודו מעשות דרכיך, וכבודו, שלא יא מלבושך של שבת כמלבושך של חול, וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבודתי (שבת קיג). והוא לכבוד קדושת היום.

ואכן מצוה זו ישנה גם בשאר מקראי קודש כדאמרו שם - מאי דכתיב 'ולקדוש ה' מכווד', אמר ליה זה יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שתיה, אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה (שם קיט). ובמכילתא - מקרא קודש - כבדהו במאכל ובמשתה ובכסות נקיה (מכילתא בא ט, ספרא אמור יב).

אמנם נראה שישנו ענין נוסף בבגדי שבת, שהם באים לכבוד עבודת ה' של יום השבת. והיינו מכיון שיום השבת הוא זמן שכולו קודש לעבודת ה', ולכבוד עבודה זו לובשים בגדי קודש, בגדי שירות ושרד כמו כהנים בעבודתם. ואמנם גם בחול תפקידינו הוא לשרת את הקב"ה, ככתוב 'ממלכת כהנים', אבל בשבת כשאנו מקדישים עצמינו רק לכך, אזי אנו בחינת כהנים גדולים. וכמו הכהן הגדול אשר מן המקדש לא יצא ותמיד כולו כהן לה' אשר לבש בגדים מיוחדים, לכבוד ולתפארת, כראוי למשרת ה' וכן ביתו. ועיין ב'אבודרהם' (סדר שחרית של שבת) - תפארת עטה ליום המנוחה רמז שאין בגדי שבת דומין לשל חול וכתוב בבגדי כהן לכבוד ולתפארת וכתוב לבשי בגדי תפארתך, וזהו כמו שביארנו.

ומקובלי צפת נהגו על פי האריז"ל להתעטף בשבת בבגדי לבן, וביאר היטב' (סימן רסב סק"ד) כתב - והאריז"ל כתב יש ללבוש ד' בגדי לבן מלבוש

יא, ב). ועוד אמרו - 'השבת מוספת קדושה על ישראל' (מכילתא פרשת כי תשא).

והנה מבואר בגמרא שבשבת פטור האדם ממצות תפילין מהטעם שתפילין הם אות - 'יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות', וברש"י - שהן עצמן אות בין הקב"ה לישראל דכתיב כי אות היא וגו' (מנחות לו). והרי התפילין מלבד היותן אות הרי גם טוטפות, ומאחר שפטרו לגמרי ממצות תפילין בשבת, הרי שיש בשבת גם בחינת 'טוטפות', דהיינו עטרה וכתר לראשם.

ובאריז"ל איתא (פרע"ח שער שבת פ"ח) שלכן אומרים 'שמח משה וכו' כליל תפארת בראשו נתן לו', כי הכתרים של 'נעשה ונשמע' שניטלו מישראל ניתנו למשה, ובשבת הוא מחזירם לישראל, והיינו שבשבת כל עם ישראל זוכים ל'כליל תפארת בראשם'. והנה על הכתרים של נעשה ונשמע כבר כתבו התוס' (שבת פח. ד"ה שני כתרים) - 'של הוד היו, לפיכך כשנטל משה קרן אור פניו'. ומבואר בדברי האריז"ל שבשבת מתעלים ישראל לדרגתם שלפני החטא, ובשל כך קורן אור פניהם בקרני הוד. והוא מה דאיתא בחז"ל 'ברכו באור פניו של אדם, קדשו באור פניו של אדם, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת' (ב"ר יא, ב).

ישראל כל ימות השבוע, אינם שוללים את עיסוקיו של האדם עבור עצמו, אלא שהתורה מכוונת אותו שינהל את מסגרת חייו בדרכי ה' ובהנהגה קדושה, וכמו כן מוטל עליו לכבד את ה' ולעבדו בתפילה ובקרבנות בזמנים קצובים. אבל בשבת קודש, היהודי נותן את כל מציאותו לה', ומוסר את עצמו לה' לגמרי, ומתפנה מכל ענייני עצמו וכל עסקיו, וכמו שכתוב - 'אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי ממצוא חפצך ודבר דבר'.

ולזה כיוון הפייטן ברוממות שבח השבת - 'ואם יצא חובת היום אשרי לו, אל א-ל אדון מנחה היא שלוחה', כי התמסרותו זו של האדם לתת את עצמו לגמרי לה' יתברך, היא נתינה לה' כמנחה המוגשת ומוקטרת לפניו.

**ואשרי לתמימים אם יהיה נצור,
כתר הלומים על ראשם יצור**

השבת היא תפארת ועטרה לראשם של ישראל כנוסח התפילה - תפארת גדולה ועטרת ישועה (מנחה לשבת). וכן בברכת ההפטרה - ועל יום השבת שנתת לנו ה' אלוקינו לקדושה ולמנוחה לכבוד ולתפארת. והיינו שבשבת קודש רואים יותר את 'שם ה' נקרא עליך', וכדאיתא בחז"ל - 'לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת' (ב"ר

חכמה ומוסר

יוסיף דעת יוסיף מכאוב

את נטיותיו וחולשותיו הבאים מצד יצרו, כך ידע לדחותם ולהתגבר עליהם.

תאוות המעמד והכבוד

אחד המוקשים שמניח היצר בפני האדם היא הנטייה לקשור את העבודה הרוחנית להצלחה והישגיות ומעמד. ואמנם בתחילת הדרך התירו חז"ל להשתמש בכח הדחיפה של 'שלא לשמה', אך זאת רק אם הדבר מלווה עם רצון אמיתי להתעלות. אולם כאשר מבססים את כל העשייה ובניין הנפש [וכן בחינוך צעירי הצאן] רק על נטיות אלו, עלול האדם באין מרגיש להיות נמשך לפחיתות ודרגה שפלה, עד שכל

זהירות מתחבולות היצר

איתא בגמרא - 'א"ר יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, שנאמר רק רע כל היום' (קדושין ל:). חז"ל מתריעים בפנינו כי בכל יום מתחדשים על האדם פיתויים, והיצר מסית בכל פעם בהשקפות ונימוקים חדשים, ומכניס ללב האדם מוחשבות העלולות לערער את עמידתו האיתנה ולהרפות את ידיו מחובת עבודת ה' ומהליכה בדרך התורה. ועל האדם לעמוד על המשמר, להכיר שהם תחבולות היצר, ויגער בו, לא יאבה לו ולא ישמע אליו, וככל שייטיב האדם להכיר

ואין תוסס בו יצר זה, הריהו שמח בכל הישג שמגיע אליו, ולכן הוא משקיע ולומד ומנצל את כוחותיו בכדי להגיע למעלה ולדרגה שיכול להגיע אליה לפי טבעו. ונמצא שזוכה יותר ממי שכשרונותיו עולים עליו בהרבה. ולפעמים על ידי הלימוד כפי כוחותיו, מתחדשים ומתגלים בו כוחות נעלמים שהיו חבויים בקרבו. וגם מקבל סייעתא דשמיא ונפתחים לפניו שערים חדשים, ומגיע לפסגות רמות שלא שיער כלל שיכול להגיע אליהם.

ומי שנכשל בזה והולך אחר יצרו, זו פחיתות וטיפשות גדולה, וכאשר יכיר בה בוודאי יבוש בעצמו שהגיע לכך. ועל האדם להתבונן ולהכיר היטב את נפשו, ולבער ולרשש מקרבו נטיות אלו של קנאה וכבוד, ולא להניח עצמו להיגרר אחר רגשות שפלים כאלו, כי אז יצליח דרכיו ואז ישיכל.

דרישה עצמית מוגזמת לשלימות מוחלטת

עוד יש מתחבולות היצר ענין דומה, [אף שאין זו מידה שפלה כמו השקוע בכבוד, אך גם הוא מכשול גדול לעליה], והוא שהיצר מכניס בלב האדם נטיה עודפת למושלמות, דהיינו שכל מעשיו יהיו כליל המעלות בשיא הליטוש והברק. ואנשים אלו פועלים מתוך גישה, שכל מחוייבות שמוטלת עליהם, אין ערך לעשייתה רק כאשר היא מתבצעת בשלימות המירבית, ונקבע בדעתם שאם לא יגיעו אליה הרי זה כאילו עבודתם לריק, וכבר עדיף מבחינתם לא לעשות מאומה. ומכיון שלהגיע לשלימות בדרגה כזאת היא משימה קשה, אזי הם מחפשים אמתלאות להתחמק לגמרי מכל החובה, ויוצרים לעצמם השוללת את החוב לגמרי.

וגם בזה הרי מי שאין רגשות החובה תוססים בקרבו בעוצמה כזו, לוקח את חובותיו על עצמו בניקל ועושה כמיטב יכלתו כפי אפשרותו, ונמצא מקיים לכל הפחות את חובתו היסודית. ודווקא זה שחש את גודל עוצם החוב ויש לו רגשות התובעים ממנו לבצע זאת באופן מוצלח, ממילא הדבר כבד עליו ואינו עושה גם את המעט שיש בכוחו.

וכגון אדם אשר מצד גודל מעלתו הרוחנית ורוחב הכרתו והתבוננותו בעוצם כבוד ה' וקדושתו, יש לו השגה רמה כיצד נראית תפילה אמיתית, וכיצד תפילה צריכה להיות. אמנם להגיע לזה הרי הדבר דורש מאמצים וריכוז כוחות נפש לכוונה ועמידה נכונה

ונכונות להתאמץ תהא רק אם יהיה מובטח לו שיעגיע אל פסגת התהילה ויהיה נחשב בין השורה הראשונה של הנכבדים, ויורכ בעיני הכל כבעל מדרגה חשובה בעניין זה, כגון שייחשב תלמיד חכם וידען בידיעות התורה, או עליו וגאון בחריפות ההבנה, או שייחשב צדיק וכן עליה בעבודת התפילה או בדקדוק המצוות, וכדומה. אבל אם הוא נוכח לראות שבכדי להגיע למעמד בולט בשורה הראשונה, כרוך הדבר במאמץ כביר שקשה עליו לעמוד בו, או שרואה שניצבים מולו מתחרים שעולים עליו בכשרונותיהם או בנחישותם, אזי הוא פורש ונסוג לגמרי, כי אין זה לפי כבודו להיות מהבינונים או אפילו מהיותר חשובים.

ומכיון שסבור שלא יגיע אל מרום הפסגה, מעדיף אפוא שלא להיכנס להתמודדות כלל, שבכך אינו חש בנמיכות מעמדו כיון שלא נכנס כלל לאתגר זה, ונותר ריקם מכל וכל. והוא אחד האופנים שנכלל במה שאמרו חז"ל שהכבוד מוציא את האדם מן העולם. שכשמפריז ברדיפה אחר הכבוד אזי לא זו בלבד שאין יצר הכבוד מניעו להתאמץ שלא לשמה להשיג דרגה כלשהי בתורה ועבודת ה', אלא שעוד מונעו מלעשות אפילו את מה שבכוחו לפעול ולהצליח בו עד שאינו עושה מאומה, ואינו לומד כלום וכדומה, משום שחושש שבכך יובלט שהוא בינוני, ואין זה לפי כבודו שבהיותו בין הלומדים שלא יחשב בשורה הראשונה. [ומה נואל אדם זה, שתאוות הכבוד המופרזת גרמה לו להפסיד גם את מידת הכבוד שהיה בידו להגיע אליה].

הגנות במדידת דברים לפי הערכת הסביבה

והנה האמת היא שכל מידה שביד האדם להגיע אליה כפי יכלתו הרי זה חשוב ונפלא עד מאד, שהרי הערך האמיתי של המעלות הרוחניות אינו נקבע לפי השוואת הישגיו עם אלה של חבריו או שאר אנשים, אלא הכל נמדד לפי הרצון והיגיעה והמאמץ ומידת הקושי, וכפי שאמרו - 'לפום צערא אגרא' (אבות פרק ה משנה כב), ואמרו - 'טוב דבר אחד בצער ממאה שלא בצער' (אבות דרבי נתן פרק ג משנה ו). ועוד אמרו במשנה - 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים' (מנחות קי).

ומטבע הדברים דווקא האדם החשוב ובעל הכשרון, גובר יצרו למעמד וכבוד ואין מתאים לו להיות מהבינונים, ואילו האיש הפשוט שמכבר נזח כל חלומותיו ושאיפותיו למעמד והתייאש מן הכבוד

חשון תשפ"א

בעדות השם יתברך

הודעה חשובה

עם הופעתו בשעה טובה של הספר החדש

במדבר חלק ב'

הגנו להודיע לחברי ומנויי המכון שהספר נשלח לכל נציגי המכון בבתי המנסת שעל ידי קהילתנו

ירושלים - 055-6745542

מני ברוך - הרב אברהם לב - 0533 184888

בית שמש - הרב אברהם צבי אקער - 052-7654776

ביתר עילית - הרב אריה קורשנבסקי - 054-8422488

מודיעין עילית - הרב אליהו קורשנבוס - 052-7127701

חברי המכון מתבקשים לפנות אל הנציגים

לשם קבלת הספר ללא תמורה

כמו כן ניתן להשיג את הספר בתשלום אצל ה"ל

ובן בתנויות הספרים ובמשרדי המכון

בברכת התורה

הנהלת מכון בן מלך

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עכון "אוצרות בן מלך" שיצא לאור מידי שבוע במחבת המיי: mechonbenmelech@gmail.com

לפני ה', ולכן מתייבא ומתעצל ואינו מתאמץ כלל. ודווקא האדם הפשוט אשר אין לו השגות גדולות ודרישות גבוהות מעצמו, הריהו מתפלל כפי יכלתו במידה של התאמצות וכוונה שהוא מסוגל אליה.

דוגמא נוספת, אדם שיש לו רגש עז להכרת הטוב ומכיוון שהוא מאד עירני לדבר הוא חש בחובה לעשות זאת באופן מושלם, משימה שקשה לו לעמוד בה. ולפיכך רגשותיו משחדים את שיפוטו, להחליט שלפי האמת אינו צריך כלל להכיר טובה בכגון דא, וכל זאת נגרם לו מכיון שאינו מוכן בשום אופן לקיים חובתו למחצה לשליש ולרביע, ולכן אינו עושה כלום. ונמצא בועט וכופר בטובה. וכן הוא הדבר בכל העניינים של תורה ועבודת ה' ומידות טובות והנהגות ישרות.

ונמצא שדווקא זה בעל הרגשות, בגלל חשיבותו ורוממות השגותיו נופל בשל כך למדרגה נמוכה של חדלון עשייה. והוא בחינת מה שאמר שלמה - 'כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב' (קהלת א, יח).

עין חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד איש חמודות ורב תבונות, מחשובי מתפללי בית מדרשנו בשכונת התמר

הרה"ח ר' **אהרן ריבלין** שליט"א

לע"נ אמו האשה הצדקנית

מרת **גיטל שרה** בת ר' דוד ע"ה

נלב"ע ט' טבת תשס"ו

ת.ג.צ.ב.ה.

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו

בעל הבן מלך תעמוד לו ולמשפחתו

להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי

התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

ברכת מזל טוב ורוב נחת

שלוחה מאתנו מקרב לב למעלת כבוד האי גברא רבה ויקירא, מחשובי אברכי קהילתנו, איש חמודות ורב תבונות, מתומכי מכונו

הרה"ח ר' **אהרן ריבלין** שליט"א

שתרם חלק מהוצאת הגליון

לרגל הולדת הבן

יהי רצון שיוכו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל צאצאיהם לתפארת המשפחה הנכבדה וזכות החזקת והעמדת התורה תעמוד להם להתברך בכל הברכות האמורות בתורה, וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה ולברכה אמן

המברכים

הנהלת המכון

המעוניינים לתרום את הוצאות הגליון לזיכוי הרבים, נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com